

УДК 347.963

*Блажівський Євген Миколайович,
ректор Національної академії прокуратури України,
державний радник юстиції I класу,
кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України*

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто поняття інформації, її значення в діяльності органів прокуратури України. Визначено джерела отримання відомостей, що використовуються в практичній діяльності прокурора. Вказано на необхідність використання як статистичних, так і оперативних даних.

Ключові слова: інформація; інформаційне забезпечення; прокуратура України.

Постановка проблеми. Запорукою ефективного функціонування органів прокуратури є належне інформаційне забезпечення її діяльності. Без інформаційних технологій неможливо налагодити ефективну взаємодію між владними структурами, а також належним чином підвищити рівень ефективності та якості вироблення й прийняття рішення, вчасно виявляти управлінську помилку [4, с. 145].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення інформації як правової категорії, її правового статусу, значення у правотворчості та правовому регулюванні, зокрема і в діяльності органів прокуратури, розглядали частково у своїх наукових дослідженнях І. Арістова, О. Бандурка, К. Беляков, Н. Беляєва, А. Венгерів, В. Загородний, В. Іванов, Т. Кебеков, Д. Керімов, В. Колпаков, В. Кравчук, А. Куліш, Б. Литвак, В. Плішкін, Ю. Тихомиров та інші автори.

Проте окремого наукового дослідження потребують питання значимості інформації власне у діяльності органів прокуратури України.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження значимості інформації у діяльності органів прокуратури України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Висока дієвість і ефективність наглядових та інших заходів, що проводяться органами прокуратури, багато в чому визначаються рівнем і якістю інформаційно-аналітичного забезпечення їх діяльності. Це пов'язано з тим, що інформація у механізмі прийняття рішень організаційного характеру має особливе значення при плануванні роботи прокуратури [1, с. 274].

Відповідно до Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ, інформація – це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що мали або мають місце в суспільстві, державі та навколишньому середовищі [9].

Як зазначав Ю. Тихомиров, «... інформація – це не тільки самостійна функція або функція, пов'язана із прийняттям рішення, без неї неможливі прогнозування і планування, організація, регулювання і особливо контроль з його зворотними зв'язками» [14, с. 19].

У діяльності прокуратури інформаційне забезпечення, під яким, зазвичай, розуміють комплекс організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують у процесі управління і функціонування системи інформаційні зв'язки її елементів (суб'єктів та об'єктів) шляхом оптимальної організації

інформаційних масивів баз даних і знань [6, с. 531], набуває особливого значення, адже має певну специфіку.

Відомо, що інформаційно-аналітична робота прокурорів передбачає збір, накопичення і аналіз інформації про стан законності та правопорядку, виявлених порушень, а також стан боротьби зі злочинністю, прокурорської та слідчої практики [2, с. 13].

Об'єктами такої діяльності є: стан злочинності, динаміка, структура і тенденція її розвитку; стан законності в економічній, соціальній та інших сферах діяльності; дотримання прав і свобод людини й громадянина; законність правових актів; законність кримінального переслідування; законність при розслідуванні кримінальних справ; стан законності в кримінальному судочинстві; стан законності при виконанні прокуратурою функції представництва інтересів громадянина або держави в суді; стан законності при реєстрації та розгляді заяв і повідомлень про злочини; виконання наказів, рішень колегії, координаційних нарад, завдань вищих прокуратур; систематизація законодавства [3, с. 35].

Доцільно зазначити, що інформація, яка являє собою документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що мали або мають місце у суспільстві, державі, певній системі, конкретному органі, поділяється на оперативну та статистичну.

Оперативна інформація накопичується в процесі діяльності органів прокуратури за певними напрямками чи то з певних питань або надається за відповідними запитами іншими відомствами у конкретно визначеній формі, придатній для використання при підготовці організаційно-управлінських документів, у тому числі аналізів і узагальнень [5, с. 8]. Така інформація може бути отримана із різних джерел.

По-перше, вона може бути витребувана з власної ініціативи прокурора. Так, у п. 2 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ (далі – Закон) передбачено право прокурора отримувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних підприємств, установ та організацій рішення, розпорядження, інструкції, накази та інші акти і документи, одержувати інформацію про стан законності і заходи щодо її забезпечення, мати доступ до відповідних інформаційних баз даних державних органів [13]. Порівнюючи чинну редакцію Закону з попередньою, можна вважати, що вона є більш досконалою. Закріплення за прокуратурою права «мати доступ до відповідних інформаційних баз даних державних органів» відображає рівень сучасного інформаційного забезпечення органів державної влади та дає можливість оптимізувати роботу наглядового органу з виявлення та реагування на порушення законодавства.

По-друге, інформація може стати відомою у процесі здійснення прокурором конституційних функцій: підтримання державного обвинувачення в суді; представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

По-третє, вона виявляється також у результаті моніторингу тих чи інших суспільних процесів. Слід зазначити, що діяльність із захисту прав і свобод людини – найбільш ефективна за умови повідомлення про вказані порушення безпосередньо носієм таких прав. Тому, беззаперечно, позитивним кроком на шляху оптимізації роботи щодо

виявлення порушень закону є запровадження «телефону довіри» та «гарячої лінії» в органах прокуратури.

Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001/2011 схвалено Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки, згідно з якою пріоритетними напрямками антикорупційної політики мають стати виявлення та усунення умов, що сприяють або можуть сприяти виникненню корупції, а також запобігання спробам їх створити [10]. З метою забезпечення належної організації роботи щодо запобігання вчиненню корупційних правопорушень, відповідно до розпорядження Генерального прокурора України «Про організацію прийняття повідомлень на «телефон довіри» в органах прокуратури України» від 24 червня 2011 року № 84, для своєчасного і оперативного реагування на факти корупції в органах прокуратури в управлінні внутрішньої безпеки Генеральної прокуратури України та прокуратурах областей, м. Києва та м. Севастополя встановлено «телефон довіри» [11].

Розпорядженням Генерального прокурора України від 4 червня 2012 року № 81 «Про організацію прийняття повідомлень на телефон в органах прокуратури України» було запроваджено телефон «гарячої лінії» з метою отримання інформації про факти незаконного втручання у підприємницьку діяльність з боку службових осіб контролюючих та правоохоронних органів [12]. Про її ефективність можна зробити висновок за даними прокуратури міста Львова, де за останні 6 місяців 2012 року за порушення законних прав підприємців до відповідальності притягнуто 29 посадових осіб органів державної влади, у тому числі правоохоронних та контролюючих. Насамперед мали місце випадки проведення значної кількості позапланових перевірок підприємств. Як приклад, контролюючими та правоохоронними органами у вказаному році в місті Львові здійснено понад 6 тис. перевірок, з яких понад 4 тис. – позапланові. У вказаній сфері органами прокуратури міста вже у 2013 році на усунення порушень законодавства внесено 10 подань [15].

Наказ Генерального прокурора України від 12 листопада 2012 року № 111 «Про затвердження Положення про порядок проведення органами прокуратури перевірок при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів» вказує на такі джерела отримання інформації про порушення прав і свобод людини, як: акти та матеріали органів державного нагляду (контролю), складені за результатами проведених ними перевірок у передбаченому законом порядку; матеріали розгляду судами цивільних, адміністративних, господарських справ та справ про адміністративні правопорушення, а також матеріали кримінальних проваджень; дані інформаційних баз даних державних органів; повідомлення у засобах масової інформації та мережі Інтернет; інформація про стан законності; доручення Генерального прокурора України, надані у межах компетенції доручення його першого заступника, заступників, прокурорів Автономної Республіки Крим, міст Києва і Севастополя, областей та прирівняних до них прокурорів, їх перших заступників та заступників; накази Генерального прокурора України; плани роботи органів прокуратури; рішення колегій Генеральної прокуратури України, прокуратур обласного рівня; рішення нарад у керівників органів прокуратури; доручення прокуратури іншого регіону щодо проведення перевірки, яка потребує вчинення окремих дій у межах повноважень, передбачених ст. 20 Закону України «Про прокуратуру» й інші [8].

До статистичної інформації належать дані, що містяться у державній статистичній звітності органів прокуратури й інших відомств, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності. Носіями таких даних є офіційні звіти, а також документи первинного обліку роботи за відповідні планово-звітні періоди [5, с. 8].

Вивчення статистичної інформації необхідно передусім для вирішення актуальних проблем, що потребують проведення аналітичної роботи. Перелік таких питань зазначений у розпорядженні Генерального прокурора України від 1 серпня 2008 року № 57 «Про визначення пріоритетів для комплексного опрацювання та використання в організації прокурорсько-слідчої діяльності», серед яких: стан прокурорського нагляду за додержанням законодавства, спрямованого на боротьбу з корупцією; стан прокурорського нагляду за додержанням законів щодо протидії легалізації (відмиванню) грошових коштів та іншого майна, одержаного злочинним шляхом; стан прокурорського нагляду за додержанням законодавства щодо боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, органами та тканинами людини; стан прокурорського нагляду за додержанням законодавства, спрямованого на протидію «рейдерству», захист прав громадян та інтересів держави від неправомірних посягань; стан прокурорського нагляду за додержанням законодавства, спрямованого на подолання проявів расової та національної нетерпимості, ксенофобії; стан прокурорсько-слідчої діяльності щодо захисту прав громадян у сфері оплати праці. Результати узагальнень з визначеної тематики мають оперативно використовуватися для підвищення рівня ефективності прокурорського нагляду, усунення порушень законності, поновлення прав громадян та захисту інтересів держави, відшкодування заподіяної шкоди [7].

Висновки. Підсумовуючи викладене, доцільно зазначити, що інформація, яку використовує прокурор у практичній діяльності, має низку особливостей, що дає можливість говорити про її специфічність. Інформаційно-аналітична робота, яка здійснюється працівниками органів прокуратури з метою оперативного прийняття належно виважених управлінських рішень, передбачає використання лише актуальної інформації, отриманої у передбачений законом спосіб. Необхідним є також використання даних, наданих відповідними контролюючими піднаглядними прокуратурі органами, а також відомостей, що надійшли безпосередньо від громадян.

Список використаних джерел

1. Загородній В. Є. Інформатизація діяльності прокуратури: принципи та джерела / В. Є. Загородній // Митна справа. – 2011. – № 1(73). – С. 274–278.
2. Кебеков Т. М. Пути повышения эффективности информационно-аналитической работы в органах прокуратуры / Т. М. Кебеков // Вестник Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации. – 2012. – № 6 (32). – С. 13–16.
3. Курочка М.Й. Прокурорський нагляд в Україні: підруч. за ред. проф. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: МВС України, Луган. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України, 2004. – 424 с.
4. Мацюк В. Я. Використання інформаційного ресурсу підрозділами податкової міліції для прийняття управлінського рішення: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / В. Я. Мацюк. – Ірпінь: Національна академія державної податкової служби України, 2004. – 205 с.
5. Організація аналітичної роботи в органах прокуратури: [навчальний посібник] / І.М. Козьяков, І.В. Європіна, С.Г. Калуєв, Н.М. Ленчевска. – К.: ІПКК Академії прокуратури України, 2006. – 43 с.
6. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підруч. за ред. Ю. Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.

7. Про визначення пріоритетів для комплексного опрацювання та використання в організації прокурорсько-слідчої діяльності: розпорядження Генерального прокурора України від 1 серпня 2008 року № 57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.37292.0>.
8. Про затвердження Положення про порядок проведення органами прокуратури перевірок при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів: наказ Генерального прокурора України від 12 листопада 2012 року № 111. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.51129.0>.
9. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
10. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001/2011 // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011>.
11. Про організацію прийняття повідомлень на «телефон довіри» в органах прокуратури України: розпорядження Генерального прокурора України від 24 червня 2011 року № 84. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/1nordoc.ntml>.
12. Про організацію прийняття повідомлень на «телефон довіри» в органах прокуратури України: розпорядження Генерального прокурора України від 4 червня 2012 року № 81. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/1nordoc.ntml>.
13. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>.
14. Тихомиров Ю. А. Управленческое решение / Ю. А. Тихомиров – М.: Наука, 1973. – 228 с.
15. У прокуратурі Львова змінився телефон «гарячої лінії» для підприємців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2013/02/11/393232>.

Блаживский Э. Н. Значение информации в деятельности органов прокуратуры Украины

В статье рассмотрено понятие информации, ее значение в деятельности органов прокуратуры. Определены источники получения ведомостей, которые используются в практической деятельности прокурора. Указано на необходимость использования как статистических, так и оперативных данных.

Ключевые слова: информация, информационное обеспечение; прокуратура Украины.

Blazhivsky E. N. Value of information in activity of prosecutor's office of Ukraine

The concept of information, its value of activity of bodies of prosecutor's office are considered in the article. Sources of obtaining sheets which are used in practical activities of the prosecutor are defined. The need of use both statistical, and operational data is indicated.

Key words: information, information management, Office of Ukraine.

